

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра годівлі тварин та технології кормів ім. П.Д. Пшеничного

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет ветеринарної медицини
«4» червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГОДІВЛЯ ТВАРИН (скорочений термін навчання)

Галузь знань	21 «Ветеринарія»
Спеціальність:	211 – Ветеринарна медицина
Освітня програма:	«Ветеринарна медицина»
Факультет:	Ветеринарної медицини
Розробник:	доцент кафедри годівлі тварин та технології кормів ім. П.Д. Пшеничного Іван БАЛАНЧУК

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни: навчальна дисципліна надає студентам теоретичні знання та практичні навички з раціональної годівлі сільськогосподарських тварин з урахуванням їх фізіологічних потреб, віку, продуктивності та загального стану, а також формує розуміння впливу годівлі на здоров'я, продуктивність та профілактику хвороб.

Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	
Освітній рівень	Магістр
Спеціальність	211 - Ветеринарна медицина
Спеціалізація	Ветеринарна медицина
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	обов'язкова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	2
Форма контролю	залік
Показники навчальної дисципліни для денної форми навчання	
	скорочений термін навчання
Рік підготовки	<u>2</u>
Семестр	<u>3</u>
Лекційні заняття	<u>15</u> год.
Практичні заняття	-
Лабораторні заняття	<u>15</u> год.
Самостійна робота	90 год
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	2 год. 6 год.

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є вивчення методів оцінки поживності і якості кормів, а також принципів нормування годівлі тварин, набуття навичок визначення норм годівлі та складання раціонів для окремих видів та статеві-вікових груп тварин, практичного визначення оцінки поживності та якості кормів. Навчальний матеріал сформульований і зорієнтований на надання необхідних знань з попередження аліментарних хвороб тварин

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК) Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

- 7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)

- 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності

Програмні результати навчання

- 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
- 17. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.
- 19. Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

2. Програма та структура навчальної дисципліни:

– скороченого терміну денної форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Оцінка поживності кормів. Корми і оцінка їх якості.												
Тема 1. Вступна лекція. Хімічний склад кормів і тіла тварин. Фізіологічне значення окремих поживних і біологічно активних речовин у живленні тварин.	13	2		1		22						
Тема 2. Перетравлювання поживних речовин корму в організмі. Оцінка енергетичної поживності кормів. Диференційована оцінка поживності кормів.	14	2		2								
Тема 3. Корми. Класифікація кормів, оцінка їх якості. Держстандарти на корми. Об'ємисті корми.	19	2		2		23						
Тема 4. Зернові корми. Залишки переробки сировини рослинного походження. Корми тваринного походження. Комбікорми, кормові добавки та препарати.	19	2		2								
Разом за змістовим модулем 1	60	8		7		45						
Змістовий модуль 2. Нормована годівля тварин.												
Тема 5. Потреба тварин у поживних речовинах та норма годівлі. Годівля жуйних тварин.	15	2		3		22						
Тема 6. Годівля свиней. Годівля коней.	20	2		3								
Тема 7. Годівля птиці. Годівля хутрових звірів.	20	3		2		23						
Разом за змістовим модулем 2	60	7		8		45						
Усього годин	120	15	0	15		90						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступна лекція. Хімічний склад кормів і тіла тварин. Фізіологічне значення окремих поживних і біологічно активних речовин у живленні тварин.	2
2	Перетравлювання поживних речовин корму в організмі. Оцінка енергетичної поживності кормів. Диференційована оцінка поживності кормів.	2
3	Корми. Класифікація кормів, оцінка їх якості. Держстандарти на корми. Об'ємисті корми.	2
4	Зернові корми. Залишки переробки сировини рослинного походження. Корми тваринного походження. Комбікорми, кормові добавки та препарати.	2
5	Потреба тварин у поживних речовинах та норма годівлі. Годівля жуйних тварин.	2
6	Годівля свиней. Годівля коней.	2
7	Годівля птиці. Годівля хутрових звірів.	3

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Оцінка поживності кормів за хімічним складом.	2
2.	Оцінка поживності кормів за вмістом перетравних поживних речовин.	2
3.	Оцінка енергетичної поживності кормів у обмінній енергії	2
4.	Оцінка якості кормів	1
5.	Годівля сухостійних та дійних корів	2
6.	Годівля свиноматок	2
7.	Відгодівля свиней	2
8.	Годівля птиці	2

5. Теми самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Фізіологічне значення макро- і мікроелементів та вітамінів у живленні тварин.	22
2.	Вуглеводнева та протеїнова поживність кормів.	23
3.	Годівля овець та кіз.	22
4.	Годівля хутрових звірів.	23

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне опитування
- модульні тести;
- реферати;
- розрахункові роботи;
- захист лабораторних та практичних робіт.
- залік;

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Оцінка поживності кормів. Корми і оцінка їх якості.		
Лабораторна робота 1. Оцінка поживності кормів за хімічним складом.	ПРН 3, 17. У тому числі знати хімічний склад кормів, значення окремих груп поживних речовин, оволодіти методиками визначення перетравності поживних речовин кормів і раціонів, оцінки енергетичної та протеїнової поживності кормів. Оволодіти зарубіжною та вітчизняною класифікацією кормів, знати технології заготівлі грубих та силосованих кормів, способи підготовки кормів до згодовування та оцінку їх якості.	8
Лабораторна робота 2. Оцінка поживності кормів за вмістом перетравних поживних речовин.		12
Лабораторна робота 3. Оцінка енергетичної поживності кормів у обмінній енергії		10
Лабораторна/практична робота 4. Оцінка якості кормів.		12
Самостійна робота 1. Фізіологічне значення макро- і мікроелементів та вітамінів у живленні тварин.		15
Самостійна робота 2. Вуглеводнева та протеїнова поживність кормів.		13
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Нормована годівля тварин.		
Лабораторна робота 5. Годівля сухостійних та дійних корів.	ПРН 3, 17, 19. В тому числі знати особливості живлення жуйних та моногастричних тварин, вміти	12
Лабораторна робота 6. Годівля		12

свиноматок.	визначати норму годівлі та складати раціони для різних груп тварин та птиці	
Лабораторна робота 7. Відгодівля свиней.		12
Лабораторна робота 8. Годівля птиці.		12
Самостійна робота 3. Годівля овець та кіз.		11
Самостійна робота 4. Годівля хутрових звірів.		11
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{залік}) \leq 100$	
Курсовий проект/робота (за наявності)		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (50% від оцінки). Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час підсумкових робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Самотійні роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. При виявленні співпадінь однакові роботи оцінюються в 0 балів.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (хвороба, чи інша документально підтверджена поважна причина) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету). Пропущенні заняття повинні бути відпрацьованими до написання модульних робіт.

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/section.php?id=17359>;
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;

- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Годівля сільськогосподарських тварин/ Г.В Проваторов, В.О Проваторова – Суми: Університетська Книга, 2022. – 575 с.
2. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин: навчальний посібник / І.І.Ібатуллін, Ю.Ф.Мельник, В.В.Отченашко та ін. – Житомир: ПП «Рута», 2015. – 432 с.
3. Годівля сільськогосподарських тварин: Підручник /В.С. Бомко, С.П. Бабенко, О.Ю. Москалик. – К., 2010 – 278с.
4. Зошит для лабораторних робіт з дисципліни «Годівля тварин». Напрямок підготовки «Ветеринарна медицина» К.: Компринт, 2025. – 99 с.
5. Електронний навчальний курс:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2690>

Додаткова література

6. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин / За ред. В.І. Левченко. Біла Церква. 2017. 544 с
7. Теорія і практика нормованої годівлі великої рогатої худоби: [Монографія] за ред. В.М.Кандиби, І.І.Ібатулліна, В.І.Костенко. – Житомир: ПП «Рута», 2012. – 860 с.
8. Внутрішні хвороби тварин: практикум / [М. І. Цвіліховський, Н. І. Бойко, С. І. Голопура та ін.]; за ред. М.І. Цвіліховського К.: ЦП КОМПРИНТ, 2023. 240 с.
9. Превентивні технології забезпечення здоров'я дрібних домашніх і екзотичних тварин. Навчальний посібник / [М.І. Цвіліховський., С.І. Голопура, Н.Г. Грушанська та ін]; за ред. М.І.Цвіліховського К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2022. 438 с.
10. Баланчук І.М. Аліментарний ацидоз // The Ukrainian Farmer. – 2015. – № 2. (62) – С. 164-166.
11. Баланчук І.М., Сірик О.В. Вітамінне та мінеральне живлення корів // Молоко і ферма – 2018. - №4. (47) – С. 88-89.
12. Ібатуллін І.І., Баланчук І.М., Уманець Д.П., Яценко О.В., Уманець Р.М. Протеїнове та енергетичне живлення качок (в 3 томах) К.: ЦП "Компринт", 2016. - 2400 с.
13. Mykhailo Sychov, Dmytro Umanets, Ruslana Umanets, Igor Ilchuk, Ivan Balanchuk, Tetiana Holubieva. Functional nutrition for rabbits /Monograph/ – Prague, OKTAN PRINT s.r.o, 2022 - 618 p. Посилання:
<https://www.oktanprint.cz/p/functional-nutrition-for-rabbits/>

14. Сичов М.Ю., Баланчук І.М., Уманець Д.П., Уманець Р.М., Ільчук І.І., Голубєва Т.А., Пітера В.О., Вознюк Р.Р., Protein nutrition of quails /Monograph/ – Prague, OKTAN PRINT s.r.o, 2024 - 590 p.
15. Сичов М.Ю., Пітера В.О., Ільчук І.І., Баланчук І.М., Голубєва Т.А., Вознюк Р.Р., Уманець Д.П., Шостя А.М., Усенко С.О. Огляд ролі глутамату та глутаміну в сучасному свинарстві. Scientific Progress & Innovations. 2024. No 27 (4). С. 109–114. DOI: <https://doi.org/10.31210/spi2024.27.04.18>
16. Sychoy, M. Y., Ilchuk, I. I., Balanchuk, I. M., Umanets, D. P., Holubieva, T. A., Pitera, V. O., & Vozniuk, R. R. (2024). PROTEIN SOURCES IN PIG FEEDING: AN OVERVIEW. Bulletin of Sumy National Agrarian University. The Series: Livestock, (4), 41-51. <https://doi.org/10.32782/bsnau.lvst.2024.4.6>
17. Sychoy, M., Umanets, D., Balanchuk, I., Umanets, R., Ilchuk, I., & Holubieva, T. (2024). Effect of feeding Artemisia capillaris on egg production and egg quality in quail. Animal Science and Food Technology, 15(1), 105-120. <https://doi.org/10.31548/animal.1.2024.105>

Інформаційні ресурси

1. moodle.nubip.edu.ua
2. <http://elibrary.nubip.edu.ua>
3. <http://library.nubip.edu.ua>
4. <http://agrowiki.nubip.edu.ua>
5. <http://www.uran.net.ua/>
6. www.library.if.ua
7. www.elbook.com
8. www.libr.org.ua
9. <http://pidruchniki.com.ua/>
10. <http://www.studentbooks.com.ua/>